

-

2012 / 1433

-

. :

/

-

2012/ 1433

-

20911491 :

. :

2012/5/22 :

-: . : .1
-: . : .2
-: . : .3

-

..... :

2012/5/22 :

:

Chemical Pollution in Islamic Jurisprudence.

Prepared by: Ahmad Mohammad Ali Abu-Fkheedah

Supervisor: Dr. Khalid Kanan

Abstract:

The Islamic religion is deeply concerned about protecting the environment from chemical pollution. The Islamic shareeha stated clearly rules and regulations to fight all means of causing pollution.

Chemical pollution is the leading cause of dangerous health problem on man as well as animals and plants, and also leaves a negative impact on climate. So this study is to clarify the fiqah rules which can be applied on this pollution.

The researcher has used the perspective and the historical method which is the usual method of research followed by other Islamic researchers.

The study presented fiqah regulations dealing with some organic compounds, inorganic compounds and heavy metals which pollute air, water and soil.

The study recommends that, the Islamic fiqah groups should care about such kind of pollution because of its harmful effects in causing diseases and cancer. It also opens the way for further research and investigations in other types of pollution and its bad effects.

The water and soil pollution should be resolved by the Palestinian authority and its establishments, through dealing with the solid waste as soon as possible. It is also necessary to deal with water pollution resulting from fertilizers and pesticides, in the north, in particular.

:

﴿ وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰئِكَةِ اِنِّيْ جَاعِلٌ فِى الْاَرْضِ خَلِيْفَةً ۗ ﴾⁽¹⁾

: ﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْاِنْسَ وَالْاِنْسَ اِلَّا لِيَعْبُدُوْنَ ۗ ﴾⁽²⁾

:

﴿ ظَهَرَ الْفَسَادُ فِى الْبَرِّ وَالْبَحْرِ مِمَّا كَسَبَتْ اَيْدِى النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِى عَمِلُوْا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ۗ ﴾⁽³⁾

:

:

(¹) : 2 / 30.

(²) : 51 / 56.

(³) : 30 / 41.

:

:

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7

:

:

- 1
- 2
- 3

:

- 1
- 2

- 3

. -4

.
:

:

. -1
-2
-3
-4
-5
-6

:

:

-

-

:

:

-1

/

2008/ 1429 1

. (1426-1425)

.

:

.

-

-

.

-

.

:

/

-2

.(2006)

/

.

:

.

-1

-2

.

-3

⊂

:

.

.

:

:

:

:

:

· · ·
· · ·
· · ·
· · ·

:

:

:

:

(1)

...

:

...

(2)

:

:

(3)

:"

":

:

:

(4)"

:

(5)

- (1)
- (2)
- (3)
- (4)
- (5)

: :

:
:

:

:

:

(1)

:

:

(2)

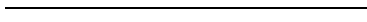
" : 1999 (7)

(3)u

: 1995

:

(4)

. 17	1990	152	. 30	(1)
				(2)
			www.environment.gov.ps/envilaw.php.	(3)
			.103	(4)

" : 1972

(1) "

" : 1993

(2)

:

(3)

:

:

-1

:

(4)

-2

:

-3

(

)

-4

(

)

:

.29

(¹)

.29

(²)

.23

(³)

.29

:

(⁴)

"

:

(1)ⁿ

:

:

:

:

:

:

(2)

(3)

:

—

.103

(¹)

23

(²)

.www.environment.gov.ps/envilaw.php (7)

11

:

24

:

(³)

www.feedo.net/environment/Pollution/DefinitionOfPollution.htm// 75-74

: -

: -

- - :

(1) " " :

(2)

(1)

-	106 -	1986	103 -	26	131 -		
						137 -	= 134

.19

. 30 (2)

: (1) :

: : -1

:() -2

:

: (2) :

: -1

:

: : -2

: : -3

:(3) :

: -1

:

30 : (1)

174

.87

30 : (2)

.89

31-30 (3)

: -2

:

:(1)

:

:

-1

:

:

-2

:

:

-3

:(2)

:

:

:

-1

:

-2

:

.31

(¹)

.31

(²)

:

-

:

: ﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴾⁽¹⁾

: ﴿ تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا

يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴾⁽²⁾

:

﴿ وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَأِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً ﴾⁽⁴⁾

: ﴿ يَنْدَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَنْ

⁽⁶⁾

سَبِيلِ اللَّهِ ﴾⁽⁵⁾

(1) : 56 / 51

(2) : 31

(3) : 44 / 17

(4) : 30 / 2

(5) : 26 / 38

(6) :

:

-1 :

(1)

﴿ إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴾ :

(2) ﴿ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ﴾ (3)

-2 :

﴿ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ

مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلُوكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَكُمُ

(1) .514 /2

(2) : 49 /54

(3) : 8 /13

الْأَنْهَارَ ﴿٣٢﴾ وَسَخَّرَ لَكُمْ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ ^ط وَسَخَّرَ لَكُمْ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٣٣﴾ (1)

(2)

: -3

﴿لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ ^ع وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٢٠﴾﴾ (3)

(4)

(5) () : ﷻ

: -4

(6)

.33-32 /14 : (1)

: (2)

.319 51 :

.120 /5 : (3)

.17 320 . : (4)

.2742 (5)

,95 (6)

: ﴿ وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنْفَعٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٥﴾ وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ ﴿٦﴾ وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بِلَيْغِهِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنْفُسِ إِنَّ رَبَّكُمْ لَرؤُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٧﴾ وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١﴾ .

: -5

: ﴿ فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُورِي سَوَاءَ أَخِيهِ قَالَ يُوتِلَقُ أَعْجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا الْغُرَابِ فَأُورِي سَوَاءَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ ﴿٣١﴾ ﴿٢﴾ .

:

:

:

]: ﴿ (3) [: ﴿ (4) [

":

.(5)"

.8-5 /16 : (1)

.31/5 : (2)

.(283) (3)

.(281) (4)

.177/2 (5)

⊗

(1)

⊗

⊗

(2)[

:

]: ⊗

:

:

:

⊗

(3)⊗

⊗

[

(4)

]: ⊗

:

:

(5)

.74

(1)

(26)

⊗

(2)

:

.19 /1

(3)

:

:

(4)

:

:

(5239)

(5)

(614)

] : 業

業 (1)[

.

(2)[

] : 業

- -

業

業

.

:

:

(3)

:

(5)

(4)

.(162)

(1)

.(2773)

: :

(12429)

(2)

.225/3

:

.37

(³)

:

(4)

.21 /2

:

(5)

.22 /2

: " (1) :
 .
 (2) " ...
 " : (3)
 (4)
 : :
 : :
 (5) "

(505-450) : (1)
 ()
 " " " : () (" " " " ")
 (22/7) (389-191/6) :
 .256
 .174/1 (2)
 : (3)
 " " " " :
 .164 (119-118/1) :
 : : (4)
 .18-17/2 (5)

(1) :

-1 :

(2)

(3) ﴿إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ :

(4)

"

(5) ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ﴾ (6) :

(1)

/
2009 30 -26 / 1430 5-1
.5 <http://19sh.c-iifa.org>
.10 (2)
.128 /7 (3)
135 " " : (4)
.47
90/16 (5)
.47 (6)

﴿ ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ ﴾ :

وَالْبَحْرِ مِمَّا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿ (1)

-2 :

"

(2)

"

﴿ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ

مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا
النَّاسَ جَمِيعًا ﴿ (3)﴾ (4)

" 1986

1984 ()

" (5)

-3 :

(1) .41/30

(2) .211

(3) .32/5

(4) .7

(5) .249

(1)

(2)

: -4

(3)

(4) 2008

1.34

(5)

: -5

499/1

: (1)

.40

.477 -476/2

20 /2

: (2)

.257

: (3)

: (4)

http://www.who.int/mediacentre/news/releases/2011/air_pollution_20110926/ar/index.ht

ml

.113 -112

: (5)

(1)

:

"

(2)"

:

:

:

:

(3)

...

﴿ظَهَرَ﴾

:

"

أَلْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ إِذَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُدَيْقَهُمْ بَعْضُ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١﴾

.9

(1)

.51

(2)

(3)

: ﴿ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا ﴾ (2) () :
(3)

: "

(4) "

: :

" (5)

()

(6) "

()

: ﴿ ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ﴾

: ﴿

بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿7﴾

: ﴿ ظَهَرَ الْفَسَادُ ﴾

(1) .41/30

(2) : .33 /5

(3)

(4) .636

(5) : .520 -518

(6) /

. 2009 30 -26 / 1430 5-1

.11 <http://19sh.c-iifa.org>

(7) .41/30

﴿بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ﴾

(1)»

(2)

»

(3)»

(4)

» :

(5)»

﴿بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ﴾ :

»

(6)»

.631/5

(1)

:

:

(2)

.69 /1

.300/4

(3)

49 /11

109 /20

(4)

.219 /7

109/14

/

(5)

. 2009

30 -26

/ 1430

5-1

.1

<http://19sh.c-iifa.org>

.31

»

»

(6)

!) : ﷺ

:

(1)

(2)

(3) ﴿ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ﴾ :

:"

:

﴿ وَلَا تُفْسِدُوا ﴾ :

(4)»

-
- (1) :
- (2) (4019) :
- (3) 332 /2 (1761).
- (4) 56 /7 .85
- (4) 108/14 .

: :

(2)»

":

(1)

(3)

»

(5)

»

(4)

(7)

(6)

:

":

(8)»

.21 (1)

.109/14 (2)

.491 /1 : (3)

) 187

: (4)

. 2006/ 1427 : (

.(2326) 13/5 (5)

. . (6)

: . : .213 : (7)

.13/5 (8)

2016

(1)

(2)

:

:

(3)

-1

(

)

.109/14

:

(¹)

(²)

()

-

-

()

()

.34

(³)

()

(1) :

;(2) -2

" : (3)"

(4)"

;(5) -3

(6)

33

: (1)

(2)

: (406)

,230

.46

(3)

.47 (4)

(5)

428 - 371

84 - 82

:

.13

1122 -1117 /3

.182-181/1

(6)

(1)»

;(2) -4

() (3)

(4)

(5)

:

":

(6)»

.159 /1 . (1)

.(589)

(2)

: (3)

.240

.79

: (4)

(5)

.219

(6)

;(1)

" :

(2)

...

(3)"

(808 - 732)

: (1)

() "

" :

(191-188/5)

(330/3)

:

.106-105

: (2)

.331-330

(3)

;(1)

" :

(2)

;(3)"

:

(4)

: (1)
(751 - 691)

" "

" "

:"

(107-106/9)

(56/6)

.281-280 :

: (2)

.34 /4

(3)

.357 -365 /4

(4)

(1) :

:

:

(3) (2)

(4)

:

(5)

:

(6)" :

...

"

(7)"

(1)

.965 /2

(250) :

(2340)

(2)

(3)

.203 - 199 /1

(4)

.572

(5)

.165

(6)

.572

(7)

.990 /2

(1)

:

;(2)

-

;(3)

-

;(4)

-

.214

(¹)

179

(²)

.33 /1

261/6

195

214 /1

(³)

.36-35 /1

257/6

253/6

217/1

(⁴)

.37 /1

199

: :

]:

(1)[

: ﴿ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ

...

وَإِنَّهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا ﴾ (2).

(3)

(4)

(5):

:

(7288)

.217

(1)

(1337)

.219 / 2 :

(2)

.84-83/1

(3)

-

:

(4)

.331

51

.309

278

(5)

] 驚
(1)[...

"

(2)"

(3)

(4)

.(4828)

(6719)

(1)

. 97

(2)

(3)

.74

:

(4)

.131

1999/

6-4

:
:
:
:
:

:

:

:

(1)

:

.

...

(2)

:

:

:

"

صلى الله عليه وسلم

" :

.

(3)"

:

"

(4)"

:

:

:

:

:

"

)

(5)"

" :

(387

(6)"

(7)"

" :

"

: (1)

(2)

(3)

(4)

(5)

.21

(6)

(7)

:

:

"

:

:

(1)

(3)

(2)

:

(5)

(4)

:

kemi

:

kemia

.2047 /4

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

		(1)	:	-
		(2)		
(3)			:	-
		(4)		
	(5)			
(7)				(6)

.20				(1)
	()			(2)
		.14-13		
1090 /3		:		(3)
			.2048 /4	
		85 -13		(4)
	:			
.1104-1103 /3			39	
		148-80		(5)
.1104-1103 /3		41		
197 -101				(6)
	:			
			:	
.1107-1105 /3		50 -44		
320 - 250				(7)
- - -1 :				
		-3	-2	
60 -55		:		
			.1112 -1108 /3	

:

:

:

:

:

-

-

-

-

-

:

-

:

.(1)

:

.(2)

: -

:

200,000 1984 ()
 2500 10,000
 (1)

:

: -

1000 -200 63000

.121 : (1)

: :

: :

(1)
(2)

: -1

(1000)

(10)

: K_{ow} - -2

) ()

(

-3

.29-28

(¹)

32-29

(²)

.

:

-4

.

:

:

-5

.

:

-6

(1)

() () ()

- :
:

(2)

﴿لِيَسْفَقَهُوا فِي الدِّينِ﴾ :

:

:

:

(4)

:

(3) ﴿

:

() (5)

() ...

.32 (1)

(2)

.122 /9 : (3)

(4)

.66 /1

(5)

:

-

()

()

.

:

.

.

.

. :
:
. :
. :
. :
. :
. :
. :

· :
:
· :
· :

(1) ﴿ هَاوِيَةٌ ﴾ :

(2)

(3) ﴿ وَأَقْبَدْتُهُمْ هَوَاءً ﴾ :

﴿ هَوَاءً ﴾ :

(4)

(5)

(6)

9/101

(1)

(2)

.43 /14

(3)

.628/4

(4)

(5)

(6)

:

:

:

:

- -

(1) 1000 .

:

(2)

:

:

:

(3) : ﴿ إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴾

.81

: (1)

. www.4geography.com .8

(2)

.49/54 (3)

;(1)

:

:(1)

780900	N ₂	
209400	O ₂	
9300	Ar	
315	CO ₂	
18	Ne	
5.2	He	
1.2-1	CH ₄	
1.0	Kr	
0.5	N ₂ O	
0.5	H ₂	
0.08	Xe	
0.02		

;(2)

:() -1

) 17 () 8

%80 -75

(

.128

(¹)

34-33

: (²)

.37-35

88-85

:() -2

50

(1)

:() -3

80 50

: -4

400

. 1000 -400 : -5

: -6

()

1000

380-200

: (1)

: :

:

-1

(1)

15000

(2)

-2

(3)

-3

(140-)

(80+)

(4)

-4

-5

-6

-7

(5)

.33

(1)

.40

(2)

(3)

33

(4)

.40

.41

(5)

" :

(1)"

" :

(2)"

.78/2

(1)

.94 /2 . (2)

: :

:

. :

. :

. :

. :

: :

(%78)

(%1.1)

(%20.9)

﴿صَنَّعَ اللَّهُ الَّذِي أَنْقَنَ كُلَّ﴾ :

﴿وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرَهُ تَقْدِيرًا﴾ (1) :

﴿شَيْءٍ﴾ (2) .

:

(3)

(4)

1930 .

()

(5)

1943

()

.2 /25 : (1)

.88 /27 : (2)

: (3)

<http://ar.wikipedia.org> .

" : 1992 (4)

: ."

.116

.17 (5)

() 1952 .
(1) 4000

" : 1967

(2)"

" :

(3)

" :

(4) "

:

:

(5) -1

35

.78 (1)

.93 (2)

www.environment.gov.ps/envilaw.php (4)

.20 -18 (5)

:() :

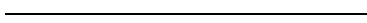
:
(1)

:(2) -2

:

:

(3)

1988 : (1)
(2)

" :
: ."

.193
.21 : (3)

:

: -1

(1)

(2)

(2.0 -0.1)

(3)

(0.03)

(4)

(300)

: -2

(%0.03)

(5)

(¹)

146-145

: (²)

122

84

.329 330 333

146

(³)

.44

.328

(⁴)

.23

(⁵)

(1)
) (2) 2020
 (3) ()
 :

(4) (0.3)

(5)

(6) 330
 (7)

45 : (1)
 147-146
 .26 (2)
 (3)
 147 (4)
 148 -147 : (5)
 .46 -45
 .355 (6)
 (7)

: -4

(1)

(2) 3

: -5

0.3 -0.2

(3)

(4)

(5)

(6)

149 : (1)

.68-67 46

.79 (2)

.89 148 (3)

148 : (4)

.68-67 47

(5)

.66-65 (6)

:() -6

(1) (100)

: -7

(2)

:

(0.02)

(3)

(4)

123 (1)

.49

.68 (2)

.195 (3)

.95 (4)

: :

: -1

:

. : () -

: () () -

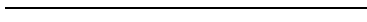
. :() -

(1)

: -2

(2)

: -3

149

: (1)

.49

56-55

: (2)

.70-69

(1) :

(2)

: -5

(3) :

(4)

: -6

:

(5)

: -7

(6)

:

.55	:	(¹)
.96	:	(²)
	:	(³)
.58-57	:	(⁴)
.58	:	(⁵)
.59	:	(⁶)

:

: -8

:

(1)

: -9

(⁹⁻¹⁰)

:

(2)

:

:

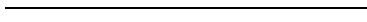
³ / 5

⁽³⁾(100)

:

(100)

(4)

.42

.60 . (1)
.62 . (2)
: (3)
.43 . : (4)

: -1

(1)

)

: (0.5

(2) 500

: -2

()
() :

(3)

100

: (1)
.175

.91 (2)
142 : (3)

.92

105 59

: -3

(1)

(2)

: -4

:

(3)

(4)

: -5

(5)

:

.183

.114		(1)	
	93	(2)	
.166	165	(3)	
	.143	(4)	
.175	173	172	(5)

.	:	
	:	
.	:	
.	:	
:	:	
	.	-1
	.	-2
	.	-3

:

.(1)

: -

: -1

(

(

(2) . / 1000

(

. 8 / 9 :

200-193 : (1)

-92 89-84

60-84 50-44

47 -37

116

156 -138

66-32

()

:(SMOG) (2)

: ()

87-86

.337

: -2

/ 315 :

: -3

/ 0.03 :

: -4

/ 0.008-0.003 :

: -5

(50 -25)

(50)

/ 0.35-0.25 :

: -6

. / 70 :

: -7

: -8

. / (0.25)

: -

: -1

(1)

: -2

/ 8

/ 1 - 0.04

(2)

:

(3)

: -3

:

(4)

(VHL)

.56

: (1)

.58 (2)

.59

: (3)

.60 (4)

: -4

(1) :

: -5

(2) :

: -

: -1

:

:

.³ / 15 :

: -2

50

.61 . : (1)
(2)

.62

50

: -3

: -4

: -5

:

:

:(1)

: -1

35

101 -100

: (1)

.115 -85

: -2

(1)

: -3

: -4

12

.² 320

² 260

.166

(¹)

: -5

(1)

: -6

:

: -7

: -8

:

: -9

:

128-127

: (1)

.116

: -10

: :

:

-1

-2

-3

: -1

(1)

(° 15 - 19 -)

: (2)

:

.207

:

.84

(¹)

(²)

:

(1)

(2) 380

(3) 2025 650 -500

(4) 2025 (° 3.5)

:

-1

(5)

-2

(6)

.80

.212

80 : (4)

: (5)

.213-212 . (6)

... : (1)

.. (2)

(3)

-3

(1)

(2)

-4

(3)

:

-2

:

(4)

(5) (/ 12)

81

.57

.81

.82

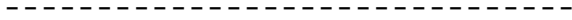
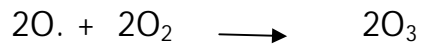
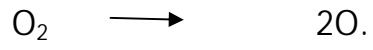
:

(1)
(2)
(3)
(4)
(5)

:

()

:

1)

(1)

:

50)

(

(2)

:

(3)

()

-1

.()

-2

(1)

.114

.83 (2)

135

: (3)

171-170

192-191

.118-117

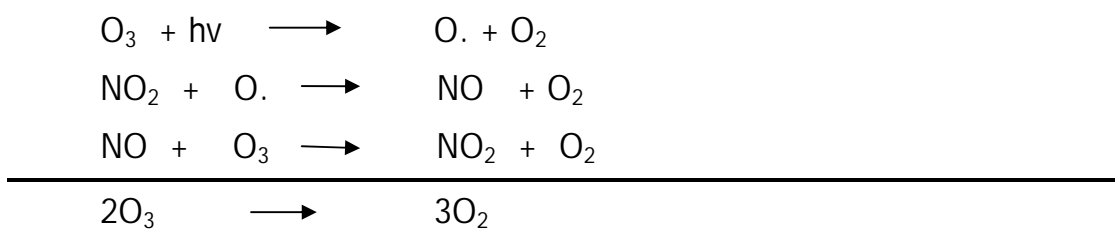
: -3
 . -4
 . -5
 . -6
 . -7
 . -8

()

: (1)

: -1

:

85 83

(1)

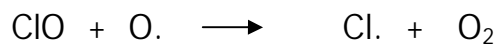
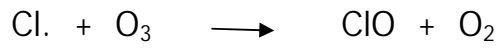
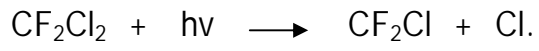
. ()

%60

.136

: -2

: (ClO)

()

: -3

1872 ⁽¹⁾

1967

⁽²⁾

:

:

(¹)

7

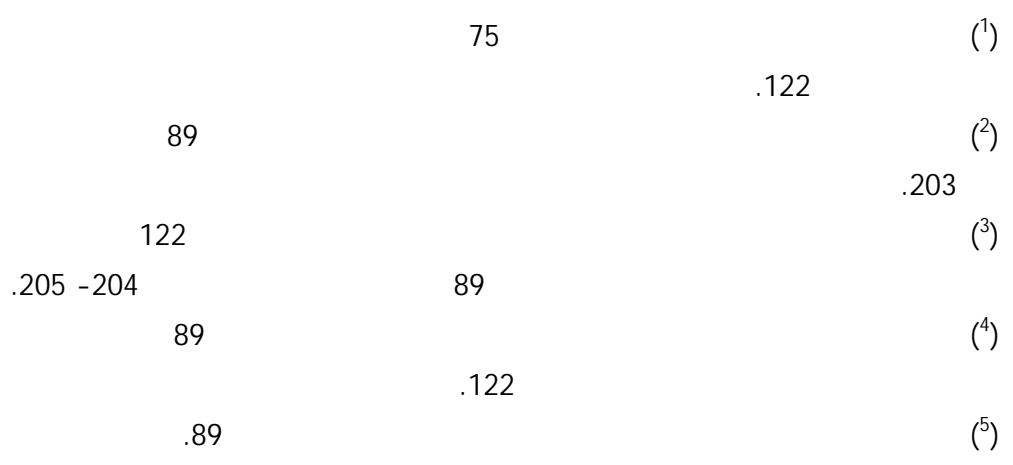
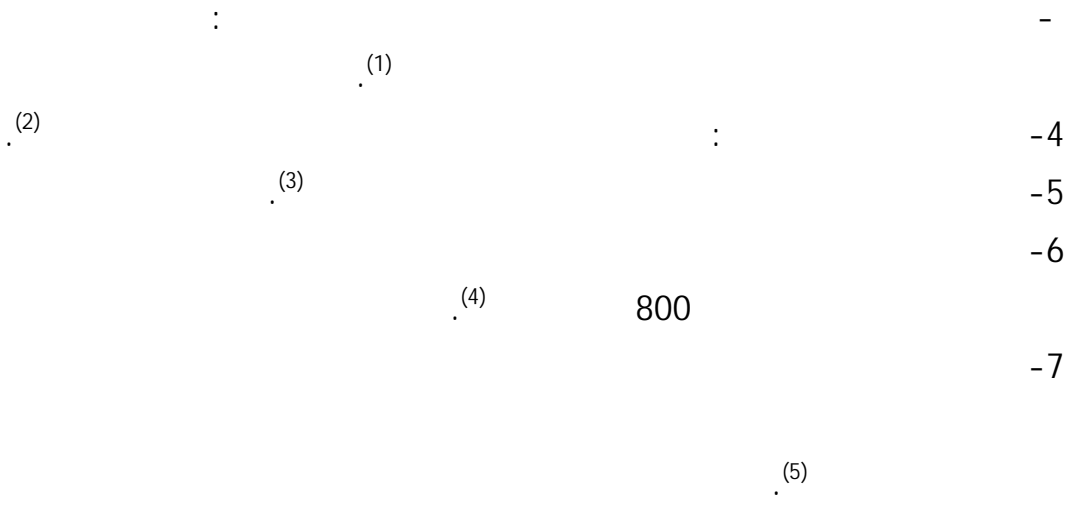
7

7

.70 69

(²)

				:	
					-
					-1
	(1)				-
					-2
					-
	(3)(2)				-
				:	-3
					-
					-
					-
					-
(4)		(5-4.2)		(6.2-5)	-
(5)					-
	.88				(1)
				.88	(2)
					(3)
			.74	:	-
		.201			(4)
	.88				(5)

· :
· :
· :
· :

:

:

":

(1)"

:

(2)

(3)"

":

(4)"

":

(1)"

.745

(¹)

(684 - 626)

: (²)

(95-94/1)

130-128

.270 :

.35/4

(³)

.9 /27 14

(⁴)

. : (2)
 :
 (3) " -1
 (4) " .
 -2
 (5) " .
 -3
 ...
 : .[(6)] :
 (7) :

)

.321 /10 (1)
 .543 /5 (2)
 : (3)
 .367 /5 (4)
 .52 /5 (5)
 . (6)
 .(1276)
 .134 /7 (7)

(

.

.

:

-1

.

-2

(1)ⁿ

":

:

.

:

:

:

:

32

(¹)

(1)

(2)

%21)

(3)

(%0.5)

(%17

(4)

:

(5)

(6)

:

:

:

(7)

.(7)

: (1)

:

: (2)

41

.()10

(3)

.40-39

. (4)

.159

(5)

.61

(6)

(7)

=

3

(1)

⊗

] :

(²)[

]:

(³)[

" :

(4)

."

=

: :

(<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs292/ar/index.html>.)

.()14 13

15-13

: (1)

.127

80

:

(5935)

(²)

.(5376)

:

(5937)

(³)

:()

:()

.(5364)

:()

.119 /8

.104/11

(⁴)

()

:(1) :

5)
10

.(2)2020

(3)

: 43 4000

(4)

:

(5)

﴿ فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ ﴿١٠﴾ يَغْشَى النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾ : (1)

.204 /1

.11-10 /44 :

<http://www.who.int/tobacco/ar/index.html> (2)

(3)

.72 -70

16

65

: (4)

.196

217

http://www.who.int/features/factfiles/tobacco_epidemic/ar/index.html (5)

(1)

: ﴿ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْنُوبًا عِنْدَهُمْ فِي
 التَّورَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ
 الْخَبَائِثَ ﴾ (2) : ﴿ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴾ (3)
] ﷺ (4) .

] : ﷺ

] : (5) [

(6) [

(7) "

: "

: ...

ﷺ

(8)

.49-48

:

(1)

.157 / 7 :

(2)

.29 / 4 :

(3)

.32

(4)

.(5137)

(5)

.210 / 1

(6)

.(1281)

.50 / 3

(7)

http://www.pal-plc.org/index.php/2010- . 2005 (25)

: (8)

07-06-16-11-59/2010-07-18-19-45-21/365-----25--2005-.html

:

:

-

:

(1)

79

:

(2)

:

(3)

:

(4)

:

(5)

-

81

: (1)

.19-18

.259 /6

: (2)

.257 /6 . (3)

:

(4)

.41

301

(5)

.22

(1) -

-

.

-

:

:

:

(2)

:

(3)

(4)

(5)

(6)

: . %70 -%40

(1)

.23

.135

(2)

.52

: (3)

52 53

: (4)

.45

.45

: (5)

73-68

(6)

(1)

:

(2)

:

(3)

(4)

(5)

"

(6)

:

.261 259 /6

(¹)

.258 254/6

(²)

.41-40

:

(³)

(914 - 834)

:

(⁴)

. 80

874

) (

):

(270-269/1)

:

.

() (

.351

(205/2)

691 -621)

:

(⁵)

:

(

:

.(173/5)

164-163

.42

(⁶)

(1)

.43 -42 . (1)

· :
· :
· : :
· : :
· : :
· : :
· : :

. : :
:
.
:
:
.

: :

: ﴿ وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴾ (1)
(2)
-60

%70

%55

:

%90

:]:

(3)[

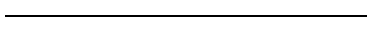
(4)

(H₂O) :

(°104.5)

:

(5)

.30/21 : (1)

.97-96 /3 (2)

: .2472 (3)

.53 -52 (4)

279-278 : (5)

.225-220

...
 . (500-100) -
 .
 . (³ 100 ³ 300 ³ 500 ³ 4000) -
 .
 (/³ 15 -10) (/³ 300) -
 .
 (250) -
 (³ 2000 -1500) . -
 . -
 . -
 .
 " (1)"
 : :
 :
 . :
 . :

.365 /4 (1)

:
 :
 " (1)
 (3) (2)
 " : (4)
 (5)

﴿ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِّنَ السَّمَاءِ مَاءً يَظْفَرُكُمْ بِهِ ﴾ (6) (7) :

(1) : ...
 .381
 (2) :
 .93/1
 " :
 .(521)
 .17 87 : (3)
 (702-625) (4)
 695
 " " " :
 (249-207/9) : "
 .113-112 (70/11) (283/6)
 .29/1 (5)
 .11 /8 : (6)
 .36 /1 (7)

: :

: -1

:

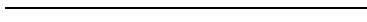
: -

:

....

(1)

(2)

: (1)

.70
297

264-263
264-263

:
: (2)

.227

: -

(1)

(2)

: -

.⁽³⁾(11 -8)

(/ 8)

(°25.9)

(°25.9)

(4)

:

(¹)

.262

:

298

261-260

(²)

.69

.298

(³)

256

(⁴)

.227

: -

(1)

(2)

: -

(3)

: -

:

(4)

261-259

298

(¹)

.227

69

.261

(²)

265 -264

(³)

.265

(⁴)

: -

(1)

:

:(²) (pH) -

-

:

:(³)

(BOD) -1

267 -266 . (¹)

.8.5 -7 (²)

78-77 273-271 (³)

.229 -228

(COD) -2

.(/)
-3

:

:

:

" :

1961

-1

(1)"

" :

-2

(2)"

" :

-3

(3)"

:

(4)

:

.110

(¹)

(7)

(²)

.58

(³)

.58

(⁴)

.

:

:

:

;(1)

-1

.

(2)%58

(3)

:

(¹)

(7)

:

(²)

.61

:

305

:(³)

.284 -279

217 207-205

(1)

: -2

(2)

: -3

(3)

: -4

(5)

(4)

(6)

(21)

		. 8	(¹)
305		236 -235	: (²)
		218 -217	
			.100
		306 -305	: (³)
		284	220
			.249-248
1967			(⁴)
			(117)
			.287
		312-310	: (⁵)
		:	(⁶)

(1)

" : : -5

(2)"

(3)

: :

(4)

. -1

: -

288

312

: (1)

.99-97

(7)

(2)

.289

(3)

-109 107

300 -298

: (4)

131

:

110

.123 -118

291-289

: -

: -

(%57)

(/ 5)

(°20)

()

: -

: -

(/ 10)

-1)

.(/ 10)

(/ 1.5

(1)

-2 1

.119

112

(1)

:(1)

:(2)

(/)	
0.01	
0.5	
0.06	
0.1	
0.004	
5	
0.3	
2	
0.0004	-2 1
0.03	-2 1
0.02	
1.5	
0.01	
0.006	
0.07	

http://www.who.int/water_sanitation_health/dwq/gdwq0506_ann4.pdf (1)

(/)	
50	
3	
0.7	
0.015	

﴿ سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ
 الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَنَيْنَا حَوْلَهُ لِنُبَيِّنَهُ ﴾ (1) : ﴿ وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي
 بَنَيْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ﴾ (2) " (3)

﴿ وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً وَآوَيْنَاهُمَا إِلَى رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴾ (4) :
 (5)
 (6)

-1

102

(1) : 1 / 17

(2) : 71 / 21

(3) : 329 / 4

(4) : 50 / 23

(5) : 462 / 5 134-133 / 12

.553

(6) http://www.pwa.ps

111 : -2
 117 : -3

50
 200
 (1)

:(2)

/ :(3)

70	110 -2	130 - 12	130 -12	
200	105 -43	475 - 20	75 - 20	
200	500 -80	2300 - 40	300 - 40	
100	75 -15	285 -22	85 -22	
200	200 -75	425 - 30	125 - 30	
1500	2300-600	3800 - 290	1800 - 200	

/ 200 / 45)

(

Samhan,subhi, domestic water quality in the west bank aquifers, Palestine, " overview (1)
 on the major parameters", 621.
 .625-624 . . (2)

:(1)

:(4)

(/)	(/) WHO	
1000	100	
-	2	
3	10	
10	10	
3000	100	
50	50	
2000	50	
100	1	
37	250	- -4- -2)-2 (MCP) (
150	50	(Paraquat)
2	10	(Atrazine)

:

Marwan Ghanem, Subhi Samhan, Ground pollution due to pesticides and heavy (1)
metals in north west bank, Journal of Environmental Protection, March 16th, 2011.

· :
:
· :
· :
· :

. :
 :
 :
 .() :
 .() :
 (1) :
 :
 (2) : -1
 (3) [] :
 (4) :
 : (6) (5) : -2
 .

	.21		(1)
.374		68 / 10	(2)
	(236)		(3)
		(682)	
	.361 / 4	:	(4)
	.239		(5)
	.339 / 1	:	(6)

: :

﴿ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ﴾ (1) :
" (2) :

(3) "

﴿ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ ﴾ (4) :

(5) [

":

:

:

(6) "

(1) : 48/25

(2) :

)

)
-406 :

() : 671 ()
: () ()
(240-239/8) (322/5) 407

.270 :

.46 /13 (3)

.11 /8 : (4)

" " 108 /4 (5)

(1925) 390 /1

: . :
.46 /13 (6)

(1)

: :

: ﴿أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَادًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ۗ إِنَّهُ
مَعَ اللَّهِ بَلَّ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ (2).

«(3)

]: (4)[

«(5)

(1) .106

(2) : 27 / 61.

(3) 5 / 684.

(4) (67) : : 149 / 1

: : " : : (477).

."

(5) : (1250 - 1173)

...

(1)»

:(2)

:

﴿ وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حَبْلًا مَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلُوكَ مَوَازِرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلِعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴾⁽³⁾

: 114 . 1229
) () ()
 (298/6) : () () ()
 .173 : (54-53/11)
 37 /1 (1)
 .20/1 (2)
 "

.362-361 /4

.14 / 16 : (3)

:

":

(1)[

]:

.(2)

(3)"

"

(4)"

386

(1)

.(480) 864 /1

:

952)

: (2)

(1031 -

" " "

" " ;

= ."

" " "

(221-220/5)

(204/6)

:

=

.324 :

.261 /3

(3)

.87

(4)

:(1)

:

(2)

(3)

:

:(4)

-1

-2 .
:
.161-152

-1 :
-4 .

(1)
-3 .

103-102 /29

.365

:(2)

.302

:(3)

:(4)

:

2007 / 1428

70

:

.433

%99.99

(1)

(%66)

.(2)

: -1

%30

:

:() -2

:

:() -3

:

: -

251 -249

.370 -366

. . (1)

: (2)

323-302

: -

%10

:() -

:

(2) (1)

: : : (1)

: .92 : . (2)

.94 .

: -2

(1)

(2)

(3)

-1

-2

-3

-4

-5

-6

-7

(4)

(¹)

.323

.370 -369

(²)

.370

(³)

:

(⁴)

.323

:

:

(1)

(2)

:

":

-1

:

:

(3)»

":

-2

.

: .

:

(1)

.213 /3

: .

(2)

.453 451

2007

/ 1428

70

:

(3)

:

.366 -365

49 :

19 :

49 :

:

(1) "

.80 -79 /5

128

(1)

	.		:
			:
.		:	:
	.		:
.			:

· : :
 :
 · : :
 · :

: : :

() :

: . :

(1)

:

(2) (3)

(4)

﴿ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ

الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَا شِيَةَ فِيهَا ﴾⁽⁵⁾ : ﴿ وَإِذْ قُلْتُمْ

يٰمُوسَىٰ لَنْ نَّبْرِكَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاجِدِ قَادِعُ لَنَا رَبِّكَ يُخْرِجُ لَنَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقِشَآئِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِيهَا ﴾⁽⁸⁾

(9)

(7231) .

(1)

(2)

(3)

(4) : 59/16

(5) : 71 / 2

(6) : 63 / 1

(7) : 61 / 2

(8) : 71

⁽⁹⁾ الزوكه، الجغرافية الزراعية، ص 114؛ وعرفها القانون الفلسطيني رقم (7) بشأن البيئة: القشرة السطحية من الأرض التي يزرع فيها أو يبنى عليها أو يحفر فيها وتشمل جميع أنواع اليابسة.

:

:

-

-

(1)

() ()

(2)

(3)

-1

-2

:

157

.1121 /3
.37

72 - 71 . . (1)

.38 - 37 . (2)
(3)

-3

.()

-4

-5

-6

" ,(1)

(2)"

" " :

"

" :

"

(3)"

: (1)

(728-661)

" :

(144/1)

:

.62 :

."

" "

" "

(261/1)

.305 /21

(2)

.305 /21 . (3)

] : 鷗

] : 鷗 (1)[

.(2)[

: " (3)

.(4)"

(5)

] : 鷗

: - - (6)[

- -]" :

.(7)[

: [] : 鷗

.(8) [] : 鷗

.(1193) (1)

.(328) (2)

) : . : (3)

.(

.193 /1

130 /1

.426 /2 (4)

: . : (5)

.171 /1

117 /2

. : .(40) (6)

.(154) (7)

.63 /1 (8)

]: 齋
 :
 (1)[
 齋 : 齋
 :
 : (2)[]

(3)[] :

(4)

:
 :

(5)〃

(7)

(6) - -

(8)

:(385) (1)
 :(383) (2)
 :.(492) (3)
 .754 /1 (4)
 .166 /3 (5)
 : (6)
 ## : (7)
 : .. .() :
 .370
 .753/1 (8)

:

:

:

:

: :

﴿ وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرِجُ نَبَاتَهُ، وَيَادِّنُ رَبِّهٖ ^ط وَالَّذِي خَبِثَ لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا ^ع كَذَلِكَ نَصْرَفُ

الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ﴿ (1)

﴿ وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ ﴾ :

﴿ وَيَادِّنُ رَبِّهٖ ^ط ﴾

﴿ يَخْرِجُ نَبَاتَهُ ﴾

:
:

(2)

﴿ لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا ^ع ﴾

﴿ وَالَّذِي خَبِثَ ﴾

:

(3)

:

(4)

(1) : 58 / 7

(2) .292

(3) .230

(4) 158

.115

;(1)

:

.

-1
-2
-3

:

:

.

:

:

-
-
-
-

;(2)

.115

.232 -231

(1)
(2)

: :

:

. -1
. -2
. -3

:

: -1

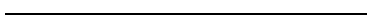
(1)

:

(2)

()

(3)

: (1)

.2

(7)

.2 . (2)

.180

(3)

(78644)

.⁽¹⁾ (% 80)

:

:

-

.⁽²⁾

)	(2321)	2009		
		(611	(1710
		3.9)	(3.5)	
)			(2.7
	(0.4	0.7)	(0.6

.⁽³⁾

	.6	2014 - 2010		(¹)
237 -235		109		(²)
			.181	
	.6	2014 - 2010		(³)

: -

(1)

:
(2)

(3)

	2009		
(7807)	472)	(1202)	
	(⁽⁴⁾	1499	(6308)
			730

185	.184	(¹)
	240 -239	: (²)
	120 -118	
186	236	(³)
	.128 -127	
.7	2014 - 2010	(⁴)

: -

() ()

(1)

()

(2)

186

237

(1)

.110

.187

237

(2)

:(1) -2

(2)

(3)

(4)

... :

- -

.(5)()

(1)

1851

. 1865

:

261 259

.177

:

(2)

.167

.177

:

(3)

.168 -167

:

(4)

117-1116 114

(5)

.94

(1)

(2)

: (14)

(3)

:() -3

:()

: ()

(4)

.166 -164 (1)

.269 (2)

Samhan,subhi, domestic water quality in the West Bank aquifers, Palestine, " overview (3)

494 on the major parameters", 621.

.132 : (4)

(1)

(2)

(3) ()

(4)

.75

: (1)

: (2)

.188

: .

.191

(3)

.142

(4)

· :
· :
· :
· :

. :

:(¹)
(²)

(³)

(⁴)

(¹)

(²)

: ..

...

.172

.427 -424 /1

192

.199

(³)

(⁴)

:(1) -1

(2)

:(3) -2

°1650)

(

:(4) () -3

248

219 -215

(1)

.174

(³ 400)

(2)

.218

.250

221

: (3)

247

215 -204

: (4)

.174

148

()

:

(1)

%90

(2)

(3)

;(4)

-4

5

.16 2014 - 2010
.11 7 2014 - 2010

204

.13

: (1)
:
(2)
: (3)
: (4)
.174

;(1) -5

(2)

:

:

:

:

] : ㄱ -1

.(3)[

200

.250

227 -222

(1)

.223

(2)

.15

(3)

150

...] : 鸚 -2
.(1)[

.(2)[] : 鸚 -3

] : 鸚 -4
.(3)[

] : 鸚 -5
.(4)[

:

(7) .(5)[] : 鸚 -1
(6)] : 鸚 -2

.(8)[

.2382 (1)
.1261 (2)
..6835 (3)
.6837 (4)
/2 : 3050 179 /3 (5)
.967 .5923 1029 (6)
: (7)
.745 (8)
.15

] : ﴿ وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ ﴾ (1)

(2) [

:

(4)] (3) -1

(6) [(5)

﴿

: . [] : ﴿ -2
(8) [] : : . [(7)] :

.5 / 4 : (1)
(2)
(2277)
: (3)

:

58

123-46 : :
.195 (20-16/8) (102/3)
: (4)
.457
.942 : (5)
.2347 (6)
(2345) : (7)
(5130) (8)

(1) -3
 (2)] :
 (3) [

(4)

:

(1)

.99 : . 68 (151-141/4) (511-497/3)
 .832 : (2)
 -2 . (3)
 -1 : (4)
 -3 .
 .141
 .81 /1

.
 :
 -1
 .
 -2
 :
 .
 -3
 .
 -4
 .
 -5
 .
 -6
 :
 .
 :
 .
 -7

.
 : -8
 :
 .
 .
 .
 : -9
 .
 .
 .
 : -10
 .
 .
 .
 : -11
 .
 .
 .
 : -12
 .
 .
 .
 : -13
 .
 .
 .
 : -14
 .
 .
 .
 : -15
 .
 .
 .
 : -16
 .
 .
 .
 : -17
 .
 .
 .
 :

:

-

(7)

-1

-2

-3

()

-4

:

-

:

-

:

-

. -1
. -2
. -3
. -4
. -5

11	30		﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً ۗ﴾
131	61		﴿وَإِذْ قُلْتُمْ يٰمُوسَىٰ لَنْ نَّضِيرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَجِدٍ﴾
131	71		﴿قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ﴾
34	219		﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ﴾
151	5		﴿وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ﴾
91	29		﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا﴾
14	31		﴿فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُورِى﴾
19	32		﴿مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ﴾
21	33		﴿وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا﴾
13	120		﴿لِلَّهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾
24	85	56	﴿وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا﴾
137	58		﴿وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي خَبثَ﴾
18	128		﴿إِنِّي الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾
91	157		﴿الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ﴾
119	100	11	﴿وَيُنزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ﴾
	122		﴿لِيَفْقَهُوا فِي الدِّينِ﴾
12	8		﴿وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ﴾
12	33-32		﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ﴾
48	43		﴿وَأَفْعَلَتْهُمْ هَوَاءً﴾
13	8-5		﴿وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنْفَعٌ﴾
121	14		﴿وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا﴾
18	90		﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ﴾

114	1		﴿ سُبْحٰنَ الَّذِيْٓ اَسْرٰى بِعَبْدِهٖ ﴾
11	44		﴿ نُسِجَ لَهُ السَّمٰوٰتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيْهِنَّ ۚ ﴾
98	30		﴿ وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَآءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ اَفَلَا يُؤْمِنُوْنَ ﴾
114	71		﴿ وَبِحَيْثُكُمْ وَاَنْتُمْ اِلَى الْاَرْضِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيْهَا لِلْعٰلَمِيْنَ ﴾
114	50		﴿ وَجَعَلْنَا اَبْنَ مَرْيَمَ وَاُمَّهُٓ ءَايَةً وَاَوْسَيْنَهُمَا اِلٰى رِبْوَةٍ ﴾
55	2		﴿ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ قَدْرًا ۗ نَقْدِيْرًا ﴾
119	48		﴿ وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً طَهُوْرًا ﴾
120	61		﴿ اَمْنَ جَعَلَ الْاَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَافَهَا اَنْهٰرًا ﴾
55	88		﴿ صُنِعَ اللّٰهُ الَّذِيْ اَنْقَضَ كُلَّ شَيْءٍ ۚ ﴾
18 21 22	41		﴿ ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ اَيْدِي النَّاسِ ﴾
11	26		﴿ يٰٓدَاوُدُ اِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيْفَةً فِي الْاَرْضِ ﴾
90	11-10		﴿ فَاَرْقَبْ يَوْمَ تَاْتِي السَّمَآءُ بِدُخَانٍ مُّبِيْنٍ ﴾
11	56		﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ اِلَّا لِيَعْبُدُوْنَ ﴾
49 12	49		﴿ اِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنٰهُ بِقَدْرِ ۗ ﴾
48	9		﴿ هٰكُوِيَةً ﴾

135		1
35		2
152		3
34		4
120		5
134		6
135		7
13		8
151		9
100		10
14		11
150 15		12
134		13
151 15		14
		15
151		16
89		17
151		18
152		19
150		20
89		21
16		22
91 87 32		23

118		24
14		25
151		26
98		27
151		28
91		29
15		30
152		31
122		32
134		33
134		34
24		35
135		36

133		1
48		2
25	()	3
22		4
17		5
39		6
39		7
15		8
39		9
91	()	10
15		11
152		12
29		13
28		14
39 27		15
30		16
26		17

119		18
85		19
27		20
39		21
122		22
134 100 89	()	23
120		24
25 24		25
16		26
14		27

: -4

50	.	1
113	.	2
115	/	3
116		4

	:	.1
. 2005 / 1426	: 1	
: [] 1		.2
	. 1997/ 1418	
1 :		.3
	...	
1		.4
	. 2003 / 1424	
:	1	.5
	. 1993/ 1414	
1 :		.6
	...	
[] 2		.7
	. 1995/ 1415	
:	1	.8
	. 2001/ 1421	
[] 3		.9
	. 1988 / 1408	
		.10
	. 2005/ 1426	: 2
1		.11
	. 2006 / 1426	:
2014 – 2010		.12
	. 2010	

152				.13
	.	-	1990	
				.14
			. 1987	: 4
	:			.15
		. 1427	:	- 4
	. 1992	:	1	.16
	:			.17
		. 1998 / 1419	:	- 3
	:	3		.18
	:	1		.19
			. 2003/ 1424	
:				.20
	.	. 2005 / 1426	:	1
:				.21
	.	. 1995 / 1416	:	1
:				.22
		. 1430	:	8
:	1	:		.23
			. 1994	
				.24
		. 2000 / 1421	:	.
:	1			.25
			. 1422	
:				.26
		. 1979 / 1399	:	1
:				.27
	:	14		
		. 1986 / 1407		

			.28
	:	1	:
			. 2004 / 1425
1	:		.29
		. 1431	:
	:		.30
		1998 / 1418	:
			3
1			.31
		...	:
:	1	:	.32
		...	
/ 1410	:	1	.33
			. 1990
	:		.34
		. 2004 / 1424	:
			1
...	:	.	.35
			.36
		...	:
			1
3	:		.37
		. 1987 / 1407	:
	:		.38
		. 2006 / 1427	:
			2
	:	1	.39
			. 1995 / 1415
	:	1	.40
			. 2003 / 1424
:	3	:	.41
		. 1985 / 1405	
1			.42
		...	:

				.43
. 1999	:	1	:	
				.44
		. 1414	:	2
	:	1		.45
			. 1996/ 1417	
2				.46
			. 2000	:
	:	1		.47
			...	
	:	1		.48
			...	
	:	1		.49
			. 2001 / 1421	
	:	1		.50
			. 1991 / 1411	
	:	6		.51
			. 1994 / 1414	
	:	1		.52
			. 2007 / 1428	
	:	1	- -	.53
			. 2010	
	:	1		.54
			. 1999	
		1347		.55
	.		:	.
	:	1		.56
			. 2003 / 1424	
/ 1421	:	1		.57
			. 2000	

:	[]	:6	.58
			. 1999 / 1420	
	1			.59
			. 1994 / 1414	
:	1		:	.60
			. 2009	
:				.61
			. 1994 / 1414	
:			:	1
			4	.62
			.1997 / 1418	
/ 1421	:	6		.63
			. 2001	
/ 1418	:	1		.64
			. 1998	
:	15			.65
			. 2002	
:	3			.66
			. 2000	
.	2010 / 1431	:	4	.67
:	1			.68
			. 2001 / 1421	
:				.69
.	1413		2	
:	1			.70
			. 2008/ 1429	
.	2000 / 1421	:	1	.71
:	1			.72
			. 2007/ 1427	
:				.73
	. 2000 / 1421	:	1	

	1	.74
	. 1999 / 1420	
	: 1	.75
	. 2000	
:	2	.76
	. 2004 / 1424	
	:	.77
	. 1997 / 1417	
2	: - 1	.78
	. 2002 / 1422	
:	1	.79
	. 2001 / 1421	
	: 1	.80
	. 1991	
:		.81
	. 1994 / 1415	
50	: 1	.82
	. 1979	
:	1	.83
	. 1999 / 1420	
:	1	.84
	. 1996 / 1417	
1	:	.85
	. 1426	
:		.86
	. 1426	
:	: 1	.87
	. 2007 / 1428	
:	1	.88
	. 1987 / 1407	

: 1	.89
	.90
: - 3	: . 2005/ 1426
:	.91
. 1427	: 1
: 1	.92
	. 2010
: 1	: .93
	. 1999 / 1420
:	.94
/ 1424	: 1
	. 2003
: 1	.95
. 2006/ 1427	.96
. 1992	: 1
: 1	.97
	. 2006/2005
: 1	.98
	.2001 / 1422
. 2007	1 .99
: 2	: .100
	. 1983 / 1404
:	.101
	. 2000 / 1421
1	: 1 .102
	. 2003 / 1424

		.103
. 1999	: 1	
:	1	.104
		. 1995 / 1415
/ 1423	4	.105
		. 2002
	: 1	.106
		. 2001
:		.107
		: 1
:		.108
	. 1412	: 1
[]1		.109
	. 1997 / 1418	:
/ 1417	: 1	.110
		. 1997
		.111
	. 2000	: 1
:	1	.112
		. 1999
	: 1	.113
		. 2001 / 1422
	:2	.114
	. 1998	: -
1	:	.115
	. 1996	:
:	1	.116
		. 1413
:	1	.117
		. 2003 / 1423

:		.118
. 2000 / 1421	:	2
:		.119
. 1997 / 1418	:	2
" "		.120
:	1	.121
:		. 1995 / 1415
:	1	.122
:		. 2003 / 1424
:	2	.123
:		. 1996 / 1416
:	1	.124
:		. 2001 / 1421
:		.125
. 1997	:	1
:	-	.126
1	:	.127
:		. 1997
:	21	.128
1		.129
:		:
:	4	.130
:		. 2005 / 1426
:		.131
:	1	.132
:		. 2004/ 1425

:		.133
. 1410	:	1
/ 1416	:	1
		. 1996
:		.135
:	1	:
		. 1995 / 1416
. 2000 / 1421	:	1
:		.136
		.137
		. 2004- 2003
2	-	.138
		. 2005 / 1425
1	:	.139
		. 1999 / 1420
:	1	:
		.140
		. 1995 / 1415
:	1	.141
2		.
		.142
		. 2002 / 1423
:	1	:
		.143
		. 1428
. 1999 / 1420	:	1
		.144
		.145
. 2002	:	1
		:
/		.146
. 2006 / 1427	:	()

:
 .147
 5-1 /
<http://19sh.c-> . 2009 30 -26 / 1430
iifa.org
 .148
 5-1 /
<http://19sh.c-> . 2009 30 -26 / 1430
[. iifa.org](http://iifa.org)
 .149
 . 1999/ 6-4 :
 / .150
 / 1430 5-1
<http://19sh.c-iifa.org>. 2009 30 -26
 : .151
 / 1428 70 -
 . 2007
 : .152
 . 51 -
 .153
 1998 7-5 :
 .
 .154
 5-1 /
<http://19sh.c->. 2009 30 -26 / 1430
iifa.org

:

155. Samhan, subhi, domestic water quality in the west bank aquifers, Palestine, ” overview on the major parameters”, the second international conference, water values and rights, Palestine academy, Palestine, 2009.
156. Marwan Ghanem, Subhi Samhan, Ground pollution due to pesticides and heavy metals in North West bank, Journal of Environmental Protection, March 16th, 2011.

:

157. <http://www.feedo.net/environment/Pollution/DefinitionOfPollution.htm>.
158. http://www.who.int/mediacentre/news/releases/2011/air_pollution_20110926/ar/index.html.
159. www.environment.gov.ps/envilaw.php
160. <http://www.pwa.ps>
161. <http://www.pal-plc.org/index.php/2010-07-06-16-11-59/2010-07-18-19-45-21/365-----25--2005-.html>
162. www.4geography.com
163. <http://ar.wikipedia.org>

		
		
		
		
		
		
1		:
2		:
3		:
6	:	:
10		:
11		:
16		:
21		:
26		:
32		:
36		:
37		:
40 :		:
46		:
47		:
48		:
52		:
54		:
55		:
58		:

62	:
64	:
67	:
68	:
73	:
76	:
76	:
78	:
81	:
84	:
85	:
87	:
96	:
97	:
98	:
99	:
106	:
107	:
108	:
110	:
114	:
117	:
118	:
123	:
126	:
129	:
130	:
131	:
133	:
136	:

137	:
139	:
146	:
147	:
150	:
155	
158	
159	
161	
163	
165	
166	
178	